

การตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญ ในจังหวัดปทุมธานี*

THE DEMOCRATIC POLITICAL AWAKENING OF THAI MON PEOPLE IN PATHUMTHANI PROVINCE

นรพัชร เสาธงทอง

Norapat Soathongtong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: norapat8357@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพการตื่นตัวทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี และ 3. เพื่อประยุกต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี วิจัยแบบผสมวิธี สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 24 รูปหรือคน วิจัยเชิงปริมาณโดยกำหนดเกณฑ์ 381 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับสูง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สภาพการตื่นตัวภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$, $S.D.=0.98$) 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี มีดังนี้ 1) วิถีชีวิตไม่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี 2) หลักอปริหานิยธรรม ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี สามารถทำนายได้ร้อยละ 36.0 3. การนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานีจำนวน 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การตื่นตัวทางการเมืองในลักษณะนามธรรม (การสร้างสำนึก) 2) การตื่นตัวทางการเมืองในลักษณะรูปธรรม (การเคลื่อนไหวทางการเมือง)

คำสำคัญ: การตื่นตัวทางการเมือง; ไทยเชื้อสายมอญ; อปริหานิยธรรม

Abstract

The objectives of this research were 1) To study the state of political awakening of Thai Mon people in Pathum Thani Province 2) To study relevant factors affecting democratic political awakening of Thai Mon people in Pathum Thani Province, and 3) To apply Buddhism principles to promote democratic political awakening among Thai Mon people in Pathum Thani Province. This is an integrated research method by qualitative research. There were 24 key informants of people. Quantitative research, the sample group by setting criteria for 381 people.

The results showed that 1. The state of political awakening of Thai Mon people in Pathum Thani Province in high level. The overall awakening state was at a high level ($\bar{X}=3.97$, S.D. = 0.98) 2. Factors affecting democratic political awakening of Thai Mon people in Pathum Thani Province are as follows: 1) Way of life did not affect the democratic political awakening of Thai Mon people 2) Aparihaniyadhamma Principle is affecting the political awakening of the Thai Mon people. able to predict 36.0% 3. The presentation of the application of Buddhism principles to promote democratic political awakening of Thai Mon people in Pathum Thani Province is in 2 forms: 1) Political awakening in an abstract manner (creating awareness) 2) Political awakening in a concrete manner (political movement).

Keywords: Political awakening; Thai Mon people; Aparihaniyadhamma

บทนำ

ประเทศไทยที่มีลักษณะทางภูมิประเทศที่มีความหลากหลายและประกอบไปด้วยประชาชนหลายเชื้อชาติ ทำให้มีลักษณะของความเป็นสังคมพหุนิยม โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง แถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ ฯลฯ ประกอบไปด้วยชนหลายเชื้อชาติ โดยเฉพาะชนชาติมอญได้เริ่มตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยมาอย่างยาวนาน ผู้วิจัยพบเอกสารการเคลื่อนตัวครั้งใหญ่ในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น เนื่องจากอาณาจักรมอญในขณะนั้นเป็นอาณาจักรที่อยู่ตรงกลางระหว่างพม่าและไทย เมื่อมีการทำสงครามกันขึ้นคร่อมมอญจึงถูกเกณฑ์แรงงานจากทั้งอาณาจักรสยามและพม่าอยู่ตลอดเวลา (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคณะ, 2557) ชนชาติมอญที่อพยพมามากตั้งบ้านเรือนตามริมน้ำสายสำคัญทั่วภาคกลาง เช่น บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาแถบจังหวัด

ปทุมธานี นนทบุรี มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในเรื่อง วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อซึ่งถ่ายทอดมาจนถึงยุคปัจจุบันโดยเฉพาะหลักความเชื่อตามคติชนดังนี้

ชาวมอญมีความเชื่อที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์อยู่ 2 ลักษณะคือการเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนากับการเชื่อถือผีโดยเฉพาะผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเหล่านี้เห็นได้จากระเบียบข้อห้าม ประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ในวิถีชีวิตของชาวมอญ (สุจริตลักษณ์ ตีผดุง และคณะ, 2542)

จากข้อความข้างต้นพบว่าประชาชนชาวไทยเชื้อสายมอญ จัดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์ โดยเฉพาะหลักจารีตวัฒนธรรมที่เข้มงวด การเคารพบูชาบรรพบุรุษ ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นรูปแบบเฉพาะและง่ายต่อการจำแนก อันเป็นประโยชน์ในการพิจารณากลุ่มประชากรที่จะใช้เก็บข้อมูลเพราะมีเอกลักษณ์ที่ผู้วิจัยสามารถชี้เฉพาะเจาะจงลงไปได้ และจากการที่ชาวไทยเชื้อสายมอญได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่จังหวัดนนทบุรีไปจนถึงสามโคกจังหวัดปทุมธานี และมีการจัดตั้งบ้านเรือนอย่างเป็นระเบียบแบบแผนในลักษณะของชุมชนเครือญาติขนาดใหญ่ จนเกิดเครือข่ายชุมชนของชาวไทยเชื้อสายมอญที่มีความเข้มแข็งภาคประชาชนและมีงานวิจัยเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีพบว่า นักการเมืองพยายามสร้างความพึงพอใจต่อประชาชน โดยใช้กระบวนการที่แยบยล ซึ่งประชาชนที่มีการตื่นตัวทางการเมืองสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงออกโดยการยอมรับหรือปฏิเสธได้ (เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, 2560)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าสมควรที่จะทำการศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี เพราะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรม ผ่านการหล่อหลอมทางกระบวนการประชาธิปไตยจนเกิดเอกลักษณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการตื่นตัวทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อประยุกต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ มาจากการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนชาวไทยเชื้อสายมอญในเทศบาลตำบลสามโคก เพราะมีชาวไทยเชื้อสายมอญอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุด ข้อมูลตามทะเบียนราษฎรมีประชากร 6,790 คน แต่ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลจากที่เทศบาลตำบลสามโคก ได้ทำการสำรวจพบว่า มีประชากรชาวไทยเชื้อสายมอญอยู่จริง 3,805 คน (กรมการปกครอง, 2564) โดยวิธีกำหนดเกณฑ์ ตามขนาดประชากรหลักพัน ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 10% จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน $[(3,805 \times 10)/100 = 381 \text{ คน}]$

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 6 กลุ่ม คือ กลุ่มอาชีพชาวไทยเชื้อสายมอญ กลุ่มวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายมอญ กลุ่มผู้นำชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญ กลุ่มพระสงฆ์มอญ กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและข้าราชการ และกลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ รวม 24 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามที่ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน ในพื้นที่ชาวไทยเชื้อสายมอญ 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านตองเปอะ หมู่บ้านธาตุ หมู่บ้านมะขามป้อม หมู่บ้านคลองวัดแจ้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการตื่นตัวทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี วิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สภาพทั่วไปของวิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจ มีระบบคิดที่เกี่ยวกับจารีตวัฒนธรรมเป็นกลไกสำคัญในการจัดระเบียบสังคม และใช้หลักดังกล่าวในการจัดวางโครงสร้างทางการเมืองของชุมชน โดยมีฐานคิดที่เกี่ยวข้องกับคติชนวิทยา เศรษฐกิจแบบบูรณาการ แต่อยู่ในกรอบของพุทธศาสนา วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจของชาวไทยเชื้อสายมอญจึงเน้นไปที่ภูมิปัญญาตกทอดจากบรรพบุรุษ ใช้ภูมิรัฐศาสตร์เป็นปัจจัยหนุนในการสร้างชุมชนและมีแหล่งน้ำเป็นหัวใจในการผลิต โดยใช้ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรตามแนวชายฝั่งแม่น้ำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างอาชีพ แต่ในปัจจุบันผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิรัฐศาสตร์โดยรัฐ โดยเฉพาะการดัดแปลงลำน้ำเพื่อสร้างเขื่อนหรือสร้างประตูกันน้ำตามลำคลองสาขาและเน้นเส้นทางคมนาคมทางบกแทนการสัญจรทางน้ำ ตลอดจนการทำแนวกันน้ำตามริมฝั่งแม่น้ำ ส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญไม่สามารถใช้ประโยชน์จากลำน้ำและความอุดมสมบูรณ์ของชายฝั่งในการประกอบอาชีพตามวิถีบรรพบุรุษ กลุ่มชาวไทยเชื้อสายมอญบางส่วนจึงต้องเคลื่อนตัวจากริมน้ำไปประกอบอาชีพบนแผ่นดิน

วิถีชีวิตด้านสังคมวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมอญ พบว่ามีมิติทางการเมืองแทรกอยู่ในมิติของวิถีชีวิตด้านสังคมวัฒนธรรม โดยเฉพาะคติชนวิทยาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ผี เป็นตัวแทนของจารีตวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและแฝงด้วยคติชนวิทยาที่คอยกำกับชุมชนให้ปฏิบัติตามกติกาสังคมอย่างเคร่งครัด และช่วยหลอมรวมกลุ่มประชากรที่กระจายตัวตามแต่ละชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน ผีในอีกความหมายจึงสื่อถึงสายตระกูลเสมือนระบบนามสกุลและยังมีการผสมผสานคติชนวิทยากับหลักการทางพุทธศาสนา ทำให้กลุ่มชาวไทยเชื้อสายมอญต้องสร้างวัฒนธรรมเฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นโครงสร้างทางการเมืองของชุมชนจึงเป็นคติชนวิทยาที่อยู่ในกรอบของหลักการทางพุทธศาสนา เน้นความสมถะเรียบง่ายเป็นพื้นฐาน ไม่มุ่งเน้นการแสวงหาอำนาจทางการเมือง แต่มีความพร้อมและตื่นตัวอย่างสูงในการที่จะเป็นกลไกตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง มีศาสตร์ที่ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินโดยมีชื่อเรียกว่าพระมนูธรรมศาสตร์ ซึ่งพบจารึกไว้เป็นอักษรมอญลงในใบลานควบคู่กับพระไตรปิฎก

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อสภาพวิถีชีวิตชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วิถีชีวิตด้านสังคมวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ($\bar{X}=4.63$, S.D. = 0.68) รองลงมา ได้แก่ วิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}=3.86$, S.D.= 0.81) อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้านการมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย พบว่า กลุ่มชาวไทยเชื้อสายมอญ มีความสมถะเรียบง่าย รักสงบ พวกเขาเชื่อว่าระบอบประชาธิปไตยจะเปิดโอกาสให้พวกเขาได้แสดงออกทางการเมืองมากกว่าระบอบอื่น สิ่งนี้ทำให้ชาวไทยเชื้อสายมอญมีการตื่นตัวทางการเมืองในแง่ของการเป็นกลไกในการตรวจสอบและถ่วงดุลทางการเมือง

ด้านการยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล พบว่าภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ ทำให้ประสบความสำเร็จในด้านเศรษฐกิจ รวมถึงการยึดมั่นในหลักพุทธศาสนาจะส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจในศักดิ์ศรี จึงไม่ซื้อสิทธิขายเสียงเพราะผิดจารีต และยังมีผีที่กำกับดูแลไม่ให้เกิดการผิดจารีต การตื่นตัวจึงเป็นการใช้ช่องทางการเมืองเพื่อฟื้นฟูอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์

ด้านการเคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย พบว่า หลักจารีตวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมอญนั้นสอนให้รู้ถึงการมีกฎกติกา และยึดถือข้อบังคับตามหลักการของจารีตที่เข้มงวด ซึ่งถ่ายทอดกันมาทางรูปแบบโดยการแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่าง ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองด้านการยึดมั่นในกติกาประชาธิปไตย รู้จักมารยาททางการเมือง

ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง พบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองสองรูปแบบคือ 1) การมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการเลือกตั้ง 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่ไม่ใช่การเลือกตั้ง เช่น การเป็นกลไกตรวจสอบทางการเมือง ดังนั้นจึงเกิดการตื่นตัวทางการเมืองในการเป็นกลไกตรวจสอบทางการเมืองที่เข้มแข็ง

ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่า กลุ่มชาวไทยเชื้อสายมอญ เติบโตภายใต้ระบบจารีตวัฒนธรรมที่แฝงไว้ด้วยนัยยะทางการเมือง จึงเป็นพื้นฐานที่ดีในการสร้างสำนึกพลเมือง ประชากรตื่นตัวในด้านการสนองตอบต่อนโยบายของรัฐบาล

ด้านการมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ โดยพื้นฐานแล้วได้รับการขัดเกลาจากระบบจารีตวัฒนธรรมร่วมกับหลักการทางพุทธศาสนา ทำให้ประชากรมีพื้นฐานการมองโลกในแง่ดี การตื่นตัวทางการเมืองจึงแสดงออกมาในรูปแบบของการเลือกผู้นำที่ดี มีศีลธรรม

ด้านการรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ กลุ่มชาวไทยเชื้อสายมอญเป็นกลุ่มคนที่มีเหตุผลสูง เพราะได้รับการปลูกฝังจารีตวัฒนธรรมควบคู่ไปกับหลักกาลามสูตรของพุทธศาสนาจึงเป็นกลุ่มคนที่มีเหตุผล จึงค่อนข้างตื่นตัวในด้านการสนองตอบต่อมายาคติทางการเมือง โดยใช้หลักเหตุผลเป็นพื้นฐานในการต่อสู้กับมายาคติทางการเมือง

ด้านการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ กลุ่มชาวไทยเชื้อสายมอญเป็นกลุ่มประชากรยอมรับในความเป็นเหตุเป็นผลจากการกล่อมเกล้าของระบบจารีตวัฒนธรรม ส่งผลให้ประชากรของชาวไทยเชื้อสายมอญปฏิเสธอำนาจที่เผด็จการ เพราะขัดกับหลักการเหตุผลที่พวกเขายึดถือปฏิบัติ ดังนั้นจึงเกิดการตื่นตัวทางการเมืองในด้านการต่อต้านอำนาจที่ไม่เป็นธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$, S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ($\bar{X}=4.81$, S.D. = 0.42) รองลงมาคือ การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.7$, S.D. = 0.52) ด้านการเคารพสิทธิของการปกครองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, S.D. = 0.98) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, S.D. = 1.30) ด้านการยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$, S.D. = 1.35) ด้านการมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}=3.68$, S.D. = 0.89) ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$, S.D. = 1.12) ด้านการมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.76$, S.D. = 1.22) ตามลำดับ

การตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี ตามหลักอภิธานิธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ พบว่า หากสมาชิกกระทำผิดหรือผิดจารีต ต้องแก้ไขโดยเชิญญาติทั้งหมดมารับทราบร่วมกันเป็นนัยยะแฝงที่ทำให้เกิดการประชุม กลุ่มชาวไทยเชื้อสายมอญจึงเกิดการตื่นตัวเพราะมีการพบปะประชุมกันอยู่เสมอ

ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พบว่า เกิดจากการที่เป็นชุมชนของสังคมจารีตภายใต้ระบบเครือญาติอุปถัมภ์ การตื่นตัวทางการเมืองจึงแสดงอุดมการณ์ออกมาได้ในทิศทางเดียวกัน

ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ พบว่า สิ่งที่ชุมชนได้บัญญัติไว้ในระบบสังคมจะต้องเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมและบริบทของชุมชน โดยเฉพาะหลักจารีตวัฒนธรรมที่ไม่สามารถแก้ไขจารีตได้เพราะฝืนไม่ยินยอม

ด้านสักการเคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย พบว่า มีการนับถือผู้หลักผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโสเพราะหลักจารีตวัฒนธรรมกำหนดไว้ นักการเมืองและประชาชนจึงตื่นตัวทางการเมืองในด้านการเคารพผู้อาวุโสมาก เพราะผู้อาวุโสมีอิทธิพลในการขึ้นทางการเมือง

ด้านไม่ข่มเหงบังคับปกครองสตรี พบว่า ตัวระบบจารีตยังมีฝอยตรวตรวจสอบป้องกันการผิดจารีต มีข้อบังคับที่ช่วยปิดช่องทางไม่ให้ฝ่ายชายทอดทิ้งภรรยาและบุตร การตื่นตัวทางการเมืองโดยเฉพาะบทบาทของสตรีหรือการเกิดนักการเมืองหญิงจึงค่อนข้างเด่นชัด

ด้านสักการเคารพนับถือบูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย พบว่า ศาสนสถานแฝงไปด้วยนัยยะทางการเมืองที่แสดงให้เห็นถึงทรัพยากรของผู้สร้าง จึงเกิดการเข้าพึ่งพาอาศัยจากประชากรที่ด้อยกว่า ส่งผลให้เกิดผู้นำทางการเมืองในชุมชนแบบไม่เป็นทางการ

ด้านการอารักขาคุ่มครองป้องกันธรรมแก่นักบวช พบว่า มีความเชื่อในเรื่องของการประกอบคุณงามความดีและรักษาศีล ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในด้านของการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองที่โดดเด่นทางจริยธรรมขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี ตามหลักอุปทานิยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสักการะเคารพนับถือบูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ($\bar{X}=4.48$, S.D. = 0.21) รองลงมา ได้แก่ ด้านไม่ข่มเหงบังคับปกครองสตรี ($\bar{X}=4.72$, S.D. = 0.28) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ($\bar{X}=4.49$, S.D. = 0.35) อยู่ในระดับมาก ด้านการอารักขาคุ่มครองป้องกันธรรมแก่ผู้ประพฤติดุธรรม ($\bar{X}=4.39$, S.D. = 0.46) อยู่ในระดับมาก ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ($\bar{X}=4.31$, S.D. = 0.34) อยู่ในระดับมาก ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ ($\bar{X}=4.30$, S.D. = 0.37) อยู่ในระดับมาก และด้านสักการะเคารพ นับถือผู้อาวุโส ($\bar{X}=4.25$, S.D. = 0.42) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 วิถีชีวิต ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ของตัวแปรวิถีชีวิต (X_1) โดยกำหนดให้ตัวแปรตามเป็นการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี (Y) พบว่า Sig. of $F = 0.775$ มากกว่าระดับ

นัยสำคัญที่กำหนดไว้ 0.01 แสดงว่าวิถีชีวิต (X1) ไม่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี (Y)

สมมติฐานที่ 2 หลักอปริหานิยธรรม ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ของตัวแปรหลักอปริหานิยธรรม (X2) โดยกำหนดให้ตัวแปรตามเป็นการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี (Y) หลักอปริหานิยธรรม ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($F = 14.128$, $p\text{-value} = 0.000$) โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ ($R\text{-square}$) เท่ากับ 0.036 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1) เท่ากับ 0.19

แสดงว่า หลักอปริหานิยธรรม (X2) สามารถทำนายการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี (Y) ได้ร้อยละ 36.0

3. การนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี

การประยุกต์ในลักษณะนามธรรม(การสร้างสำนึก) เป็นการเน้นปลูกฝังทางระบบความคิดให้แก่ประชาชนเพื่อสร้างระบบคิดให้เกิดสำนึกความเป็นพลเมืองภายใต้การผสมผสานหลักการทางพุทธศาสนา ประกอบไปด้วย 1) การมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเมื่อรวมกับหลักธรรมด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ จะพบว่ารัฐต้องปลูกฝังหลักการของประชาธิปไตยที่ถูกต้องตามแนวทางสากลไม่นำหลักคิดอื่นมาสร้างความสับสนให้แก่ประชาชน 2) การยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล ซึ่งเมื่อรวมกับหลักธรรมด้านการอารักขาคุ้มครองคนดี จะพบการสร้างสำนึกและการสร้างคนดีและคุ้มครองคนดี ปลูกฝังให้เยาวชนชาวไทยเชื้อสายมอญเติบโตขึ้นมาเป็นบุคลากรที่มีทัศนคติที่ดี 3) การมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ ซึ่งเมื่อรวมกับหลักธรรมด้านสักการะเคารพผู้ใหญ่ และด้านการไม่ทอดทิ้งให้ลูกเมีย รัฐบาลจึงควรส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนและครอบครัวและเป็นกลไกตรวจสอบทางการเมืองในอนาคต 4) การไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ ซึ่งเมื่อรวมกับหลักธรรมด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์และด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ จะพบการสร้างสำนึกและการมีวิถีคิดบนฐานของเหตุผล โดยเฉพาะการมีพื้นฐานประชาธิปไตยในแง่ของหลักสามัคคีธรรม รัฐบาลจึงต้องมีนโยบายรักษาวินัยธรรมที่ดีงาม เพื่อรักษาโครงสร้างทางสังคมที่ดีงามเอาไว้

การประยุกต์ในลักษณะรูปธรรม (การเคลื่อนไหวทางการเมือง) เป็นการเน้นแบบแผนการปฏิบัติให้แก่ประชาชนเพื่อสร้างการตื่นตัวทางการเมือง ประกอบไปด้วย 1) การ

เคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเมื่อรวมกับหลักธรรมด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ จะพบแบบแผนของการอยู่ภายใต้กฏกติกาประชาธิปไตย โดยเน้นไปที่ประชาธิปไตยแนวทางสากลไม่ดัดแปลงหรือบิดเบือนหลักการ หากรัฐไม่ดำเนินการตามแนวทางประชาธิปไตยที่ถูกต้องก็จะได้รับการตรวจสอบทางการเมือง 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองซึ่งเมื่อรวมกับหลักธรรมด้านความพร้อมเพรียงกันประชุมและด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ จะพบว่ามีความเชื่ออย่างภาคประชาชนที่เข้มแข็งรัฐบาลต้องสนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชนที่มีอยู่แล้วให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น 3) การปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นในตนเองซึ่งเมื่อรวมกับหลักธรรมด้านด้านการคุ้มครองคนดี จะพบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยเฉพาะการแสดงจุดยืนทางการเมืองในการสนับสนุนผู้นำที่ดี มีความรู้และอยู่ในจริยธรรม 4) การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ซึ่งเมื่อรวมกับหลักธรรมด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติและด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ จะพบรูปธรรมการเป็นกลไกในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง รัฐบาลจึงควรส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านของสิทธิและอำนาจของประชาชนในการตรวจสอบทางการเมืองที่ถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ด้านการเคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง ด้านการยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล ด้านการมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยสรุปออกมาเป็น 2 ประเด็นคือ 1) การตื่นตัวเชิงนามธรรม เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังแนวคิดและสร้างจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองให้แก่ประชาชน ประกอบไปด้วย การมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย การยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล การมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ และการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ 2) การตื่นตัวเชิงรูปธรรม ประกอบไปด้วย การเคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การปฏิบัติตามหน้าที่พลเมือง การรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ประเด็นดังกล่าวข้างต้น ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสำนึกพลเมือง และกำหนดกฎ

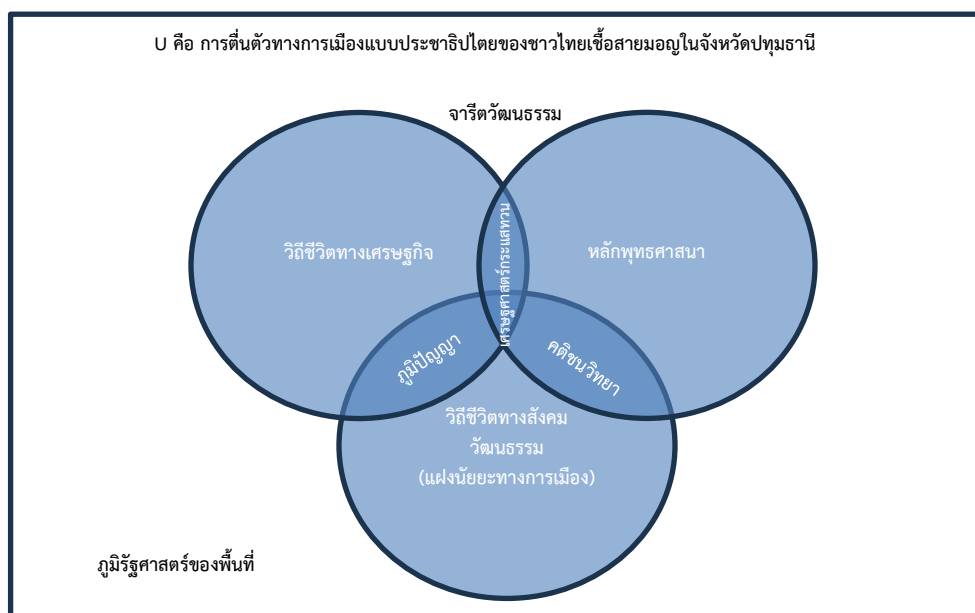
กติกาสังคม เมื่อประชาชนมีแนวคิดที่ถูกต้อง การปฏิบัติตนหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองก็จะถูกต้องตามและอยู่ในกรอบกติกาประชาธิปไตย จนนำไปสู่การตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในด้านการปฏิบัติและมีส่วนร่วม และยังสร้างความเข้มแข็งให้แก่การเมืองภาคประชาชนเพื่อใช้ถ่วงดุลและเป็นกลไกตรวจสอบทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของณฐมน หมวกนิม (2564) ศึกษาเรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบบประชาธิปไตย ที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย ผลการวิจัยพบว่า สถาบันทางการเมืองมีผลต่อความตื่นตัวของเยาวชน วัฒนธรรมทางการเมืองมีผลต่อ ความเชื่อทัศนคติและแนวคิดทางการเมือง เยาวชนอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ไม่อยากได้ผู้นำที่มาจากระบบอุปถัมภ์เพราะเขามีความเชื่อวาระระบบอุปถัมภ์นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันได้ง่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ (2561) ศึกษาเรื่อง สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีเจตคติต่อการเมืองเนื่องจากประชาชนได้เห็นสถานการณ์ทางการเมืองที่มีการแก่งแย่งแข่งขัน ไม่ได้ดำเนินการไปตามกรอบกติกา ประชาชนจึงเกิดการตื่นตัวทางการเมืองเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล

2. ปัจจัยวิถีชีวิต ไม่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี พบว่า วิถีชีวิตแฝงเอาไว้ด้วยมิติทางการเมือง โดยมีจารีตวัฒนธรรมที่เข้มงวดตามคติชนวิทยาถูกนำมาใช้ในการควบคุมและจัดระเบียบสังคม ก่อให้เกิดโครงสร้างทางการเมืองในระดับชุมชนและครอบครัว แต่รูปแบบของวิถีชีวิตที่เคยผูกพันกับสายน้ำได้เปลี่ยนแปลงไปเพราะการสร้างสิ่งกีดขวางลำน้ำ ทำให้ประชาชนต้องปรับตัวด้านวิถีชีวิตให้เหมาะสมกับบริบทแวดล้อม เป็นเหตุให้ปัจจัยวิถีชีวิตไม่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยขององค์ บรรจุน (2559) ศึกษาเรื่อง บ้านทุ่งเข็น : ชุมชนชาติพันธุ์มอญร่วมสมัยแห่งสุพรรณบุรีชุมชน พบว่าเครือข่ายทางสังคมหลากหลายรูปแบบที่สำคัญได้แก่ ระบบการนับถือผีมอญ ระบบเครือญาติระบบอุปถัมภ์ระบบอาวุโสและผู้นำทางจิตวิญญาณ เอื้อต่อการสร้างกิจกรรมร่วมทางสังคมของผู้คน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณี บัวเล็ก (2565) ศึกษาเรื่อง วิถีชีวิตของคนในคลองบางเขน พบว่า การตั้งถิ่นฐานของชุมชนในคลองบางเขนบนพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ของแม่น้ำเจ้าพระยา และเป็นวิถีชีวิตการเกษตรที่เคยดำเนินเศรษฐกิจแบบยังชีพ ปัจจุบันวิถีชีวิตการเกษตรของคลองบางเขนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปเมื่อระบบนิเวศน์ของชุมชนเผชิญกับการพัฒนาทางอุตสาหกรรมและความเจริญทางวัตถุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา เปลี่ยนรุ่ง (2551) ศึกษาเรื่องการสื่อสารเพื่อสร้าง อารมณ์รัก และต่อรองอัตลักษณ์ความเป็นมอญของกลุ่มชาวมอญพลัดถิ่นในประเทศไทยท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ พบว่ามีแนวโน้มที่จะ

เปลี่ยนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาเป็นสิ่งที่เป็นามธรรมมากขึ้น เพื่อตอบรับกับบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

3. หลักอปริหานิยธรรม ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี การนำหลักอปริหานิยธรรมซึ่งเป็นหลักการในพุทธศาสนา มาขัดเกลาจิตใจและใช้วัดหรือใช้ศาสนสถานในการเป็นจุดศูนย์กลางการพบปะทางการเมือง สอดคล้องกับพระมหาน้าเกียรติ วิสุทโธ (2563) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารองค์กรเพื่อการพัฒนาชุมชนของวัดโพธิ์การาม ตำบลโพนสูง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าหลักอปริหานิยธรรมเป็นหลักปฏิบัติเพื่อความเจริญประกอบด้วย ราชอปริหานิยธรรมสำหรับคฤหัสถ์ และภิกษุอปริหานิยธรรมสำหรับบรรพชิตผู้ไฝ่ธรรม หากนำหลักธรรมมาบูรณาการกับกับกิจกรรมของชุมชนจะทำให้การบริหารจัดการชุมชนเป็นไปอย่างเรียบร้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุวัฒน์ ศรีชะเกษ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น พบว่าการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะต้องอาศัยหลักอปริหานิยธรรมมาช่วย โดยเฉพาะด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์และด้านความพร้อมเพรียงการประชุม

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากงานวิจัย

การตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญในจังหวัดปทุมธานี เกิดจากองค์ประกอบภายในชุมชน 3 ส่วนคือ 1) วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจ เมื่อรวมกับหลักการทางพุทธศาสนาทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจศาสตร์กระแสทวนที่เน้นการพึ่งตนเองและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและถ่ายทอดวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจไปสู่ลูกหลาน เมื่อนำวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจรวมกับวิถีชีวิตทางสังคมวัฒนธรรมที่แฝงไว้ด้วยนัยยะทางการเมือง ทำให้เกิดระบบภูมิปัญญาทักษะทางการเมืองดำรงชีวิต 2) วิถีชีวิตทางสังคมวัฒนธรรมที่แฝงไว้ด้วยนัยยะทางการเมือง เป็นโครงสร้างทางจารีตวัฒนธรรมที่แฝงมิติการเมืองเอาไว้ โดยมีความเชื่อเรื่องการบูชาบรรพบุรุษเป็นกลไกในการควบคุมทางสังคม เมื่อรวมกับหลักการทางพุทธศาสนาทำให้เกิดคติชนวิทยาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว 3) หลักการทางพระพุทธศาสนา เป็นผลมาจากการใช้พระไตรปิฎกร่วมกับคัมภีร์พระมนุสธรรมศาสตร์ ทำให้พุทธศาสนาเข้ามาผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและเป็นนามธรรม การซ้อนทับกันของมิติวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจ มิติของวิถีชีวิตทางสังคมวัฒนธรรมที่แฝงนัยยะการเมืองและมิติของพุทธศาสนา ทำให้เกิดจารีตวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมอญ ที่มีลักษณะเฉพาะครอบคลุมทั้งโครงสร้างทางการเมือง โครงสร้างทางเศรษฐกิจและโครงสร้างทางวัฒนธรรม จนสามารถจัดระเบียบการเมืองภายในสังคม รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็งได้ และเมื่อรวมกับปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยจากภูมิรัฐศาสตร์ที่เป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญและยังอุดมไปด้วยทรัพยากรจากริมฝั่งแม่น้ำ รวมไปถึงการจัดวางชุมชนให้กระจายตัวอย่างมีแบบแผนตามโครงสร้างของลำน้ำได้อย่างลงตัวและเกื้อกูลกันระหว่างชุมชนตามเวียงน้ำต่าง ๆ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงบริบทการเมืองและการเปลี่ยนอำนาจทางการเมืองของรัฐไทยที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ล้วนส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในจังหวัดปทุมธานี ควรส่งเสริมให้ประชาชนที่มีการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเพื่อพัฒนาเครือข่ายชุมชนให้เป็นการเมืองภาคประชาชนและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายมากกว่าการเป็นกลไกตรวจสอบทางการเมือง
2. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดสถานศึกษาจัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนหัวข้อ การตื่นตัวทางการเมือง ตามหลักอปริหานิยธรรม เพื่อปลูกฝังให้ชาวไทยเชื้อสายมอญรุ่นใหม่สามารถนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการตื่นตัวทางการเมืองได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในจังหวัดปทุมธานี ควรจัดให้มีกิจกรรมหรือโครงการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เพื่อผลักดันให้เกิดการเมืองภาคประชาชนในอนาคต

2. สถานศึกษา ควรจัดให้มีการเรียน เรื่องการตื่นตัวทางการเมือง ตามหลักอภิปรายนิยธรรม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สามารถคำสอนของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้กับการตื่นตัวทางการเมือง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดโครงการจิตอาสาพัฒนาวัด โดยจัดฝึกอบรมในการให้บริการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม เช่น การแนะนำการลงทะเบียน จัดที่พัก จัดอาหารเครื่องดื่ม จัดอบรมเป็นรุ่นๆไป เมื่อผ่านโครงการก็ให้ขึ้นทะเบียนไว้ เพื่อบริการ หลังร่วมกิจกรรมก็มีการประเมิน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. การจัดโครงการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพภายในของวัดอัมพวัน โดยทุกฝ่ายทั้งต้องเข้าร่วมทุกรูป/คน เพื่อสร้างความสามัคคีและเพื่อการพัฒนาอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและทบทวนแนวทางที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อได้วางไว้ให้เป็นการรักษากฎระเบียบของวัดให้เรียบร้อยดั่งเดิม จัดให้มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2564) *เขตการปกครองและจำนวนประชากร*. สืบค้น 3 มกราคม 2564, จาก http://123.242.173.131/pathumthani_news/attach
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคณะ. (2551). *มอญ-เขมรศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เดมศักดิ์ ทองอินทร์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาความรุนแรงในการเมืองท้องถิ่นในจังหวัด ปทุมธานีและพระนครศรีอยุธยา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2 ฉบับพิเศษ พฤษภาคม), หน้า 159-172.
- ณัฐมน หมวกฉิม. (2564). *การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตย ที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์. (2561). สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 11(2), 55-71.

- พงษ์พัฑฒ วัฒนพงศ์ศิริ และสุริย์พร สลับสี. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเทศบาลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 1(2), 9-21.
- พรรณี บัวเล็ก. (2565). วิถีชีวิตของคนในคลองบางเขน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 16(1), 162-177.
- พระมหานำเกียรติ วิสุทโธ. (2563). รูปแบบการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารองค์กรเพื่อการพัฒนาชุมชนของวัดโพธิ์การาม ตำบลโพนสูง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(5), 1708-1720.
- พระสมศักดิ์ สิทธาจารย์. (2556). *ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการพระสงฆ์ในเขตอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัลลภ สุริยกุล ณ อยุธยา. (2542). *เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมอญ : กรณีศึกษาหมู่บ้านเจดีย์ทอง ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขา มานุษยวิทยา)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบูลย์ สุขเจตน์. (2563). *การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุจิตต์ลักษณ์ ดิผดุง และคณะ. (2542). *มอญบทบาทด้านสังคม วัฒนธรรม ความเป็นมา และความเปลี่ยนแปลงในรอบ 200 ปี ของกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุจิตรา เปลี่ยนรุ่ง. (2551). *การสื่อสารเพื่อสร้าง อารมณ์รักและต่อรองอัตลักษณ์ความเป็นมอญของกลุ่มชาวมอญพลัดถิ่นในประเทศไทยท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาสังคมศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- องค์ บรรจุน. (2559). *บ้านทุ่งเขิน: ชุมชนชาติพันธุ์มอญร่วมสมัยแห่งสุพรรณบุรีชุมชน (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สหวิทยาการ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนุวัฒน์ ศรีชะเกษ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อการทำงานกรณีศึกษาอำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น. *วารสาร MBUIISC Journal มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอีสาน*, 1(1), 67-84